

Jämställdhet mellan könen i politiskt beslutsfattande

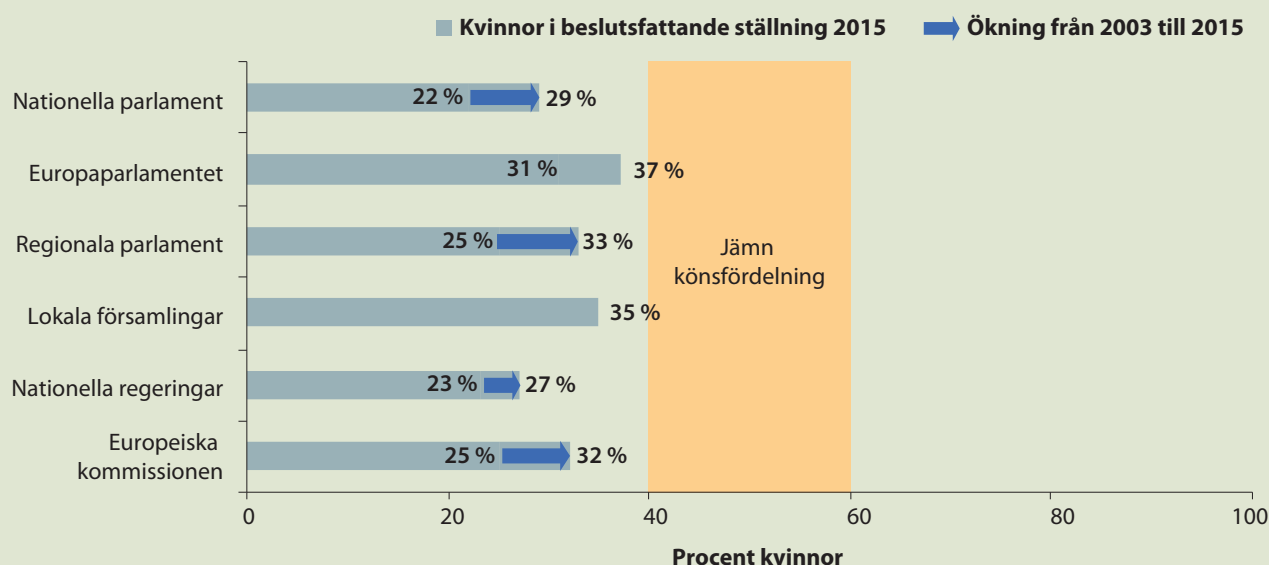
Att kvinnor och män kan delta i politiken på lika villkor är en viktig förutsättning för effektiv demokrati och goda styrelseformer. Förutom att stärka och förbättra det demokratiska systemet ger ökat kvinnligt deltagande i det politiska beslutsfattandet många positiva effekter på samhället och kan bidra till att förbättra kvinnors och mäns liv. Bland fördelarna kan nämnas rättvisare samhällen och inkluderande styrelseformer, högre levnadsstandard, positiv utveckling inom utbildning, hälsa och infrastruktur och mindre politisk korruption.

Kvinnorna sakta men säkert mot toppen

Under det senaste årtiondet har andelen kvinnor i de högsta ledande befattningarna i politiska institutioner och offentliga förvaltningar inom EU ökat stadigt. I diagrammet nedan visas de framsteg som har gjorts sedan 2003 på lokal, regional, nationell och europeisk nivå.

Figur 1 – Förbättring av könsbalansen i den politiska makten inom EU-28, 2003–2015

Männen behåller sitt grepp om ledarskapet i de politiska partierna

Kvinnor i utkanten av informella nätverk

De flesta av EU:s politiska partier leds av män, som framgår av Europeiska jämställdhetsinstitutets (EIGE) rapport *Gender equality in power and decision-making* ("jämställdhet mellan könen inom makt och beslutsfattande", 2015). Av rapporten framgår att endast 13 procent av partiledarna och 33 procent av de ställföreträdande partiledarna för de största politiska partierna i EU var kvinnor år 2014. De politiska partiernas formella och informella nätverk är mycket viktiga för att nå toppositioner, bibehålla partiets stöd och genomföra politiska förändringar. Det är i första hand män som umgås i informella nätverk efter arbetstid. Därför kan förekomsten av dessa nätverk i mansdominerade sfärer bibehålla den manliga dominansen och mäns ledarskap (EIGE:s rapport *Gender equality in power and decision-making*).

Könsstereotyper håller kvinnor borta från toppbefattningarna

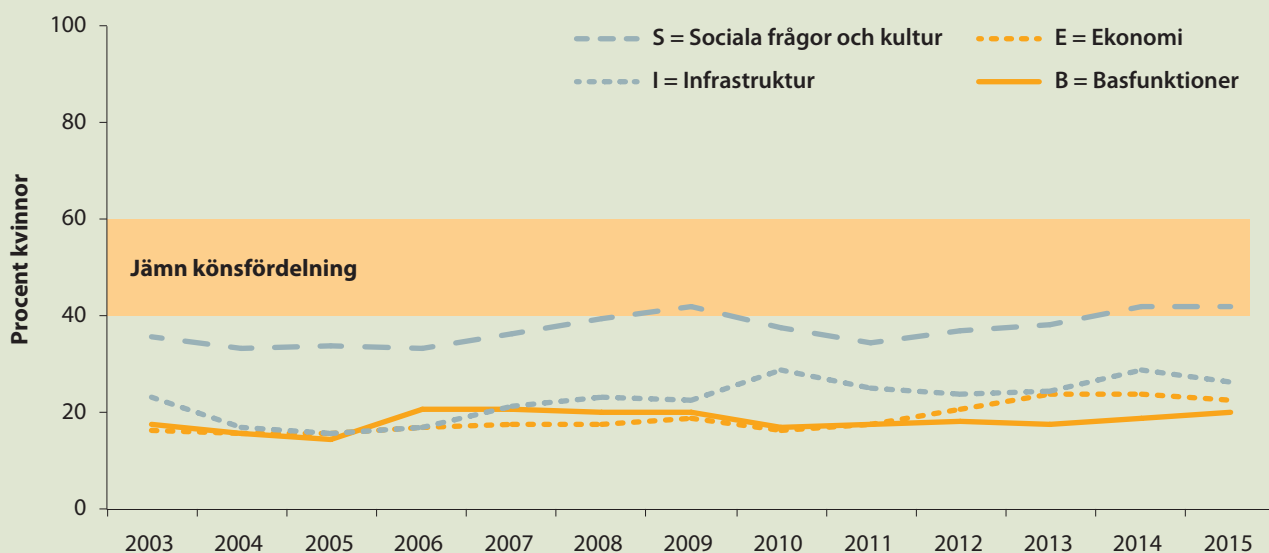
Den fortsatta förekomsten av könsbaserade stereotyper och den interna kulturen i många politiska partier, som utmärks av en dominerande "maskulin"

ledarstil, fortsätter att hindra jämställd representation. Historiskt sett har ledande befattningar i första hand innehaft av män. De egenskaper och kunskaper som förväntas av ledare – såsom beslutskraft, dominans eller rationellt tänkande – anses i regel vara manliga egenskaper och därför kopplas ledarskap i regel till män. Könsstereotyper återspeglas också i fördelningen av ministerportföljer och i ministeriernas högsta förvaltningspositioner. Män dominerar portföljerna med ansvar för grundläggande statliga funktioner såsom försvar, rättsliga frågor och utrikespolitik, medan kvinnor främst återfinns i ministerier med ansvar för sociala frågor och kultur, vilket förstärker stereotypa förväntningar om att kvinnor är bättre lämpade för områden såsom utbildning, hälsa och kultur.

Politiska partier stänger dörren för kvinnor

De politiska partierna spelar en nyckelroll för att avgöra omfattning och kvalitet på kvinnornas möjligheter att delta i partipolitiken. Kvinnors möjligheter att nå ledande ställningar avgörs också av de politiska partierna och partieliterna som kontrollerar urvals- och tillsättningsprocesserna. De politiska partierna bestämmer också utformningen av kandidatlistor, slutlistor för valkretsar och partistrukturer. Av dessa skäl betraktas de politiska partierna ofta som "dörrvakter".

Figur 2 – Andelen kvinnor i regeringsställning inom EU-28 med avseende på typ av ministerpost 2003–2015

Vad görs för att förbättra könsbalansen?

Flera av EU:s medlemsstater har stärkt sina insatser för jämställdhet mellan kvinnor och män i det politiska beslutsfattandet genom att införa obligatorisk eller frivillig könskvotering för att skapa könsbalans i politiken och genom att införa mål för balansen mellan män och kvinnor i urvalet av kandidater. EIGE:s forskningsresultat visar att medlemsstater med bindande eller frivillig kvotering i genomsnitt uppvisade den tydligaste ökningen av kvinnors politiska representation sedan 2003. Siffrorna visar att ökningen var 10 procentenheter och att andelen kvinnor i de nationella parlamenten i genomsnitt var 29 procent år 2014. I länder utan kvotering var den kvinnliga representationen 27 procent, med en minimal genomsnittlig ökning under det senaste årtiondet. Kvotering är ett sätt att förbättra könsbalansen. Men enbart kvotering räcker inte. Det krävs också andra åtgärder, såsom offentliga diskussioner, kampanjer, regelbunden övervakning och holistiska program för att uppmuntra fler kvinnor att ge sig in i politiken.

Exempel på god praxis för att stärka kvinnors roll i det politiska beslutsfattandet

EIGE har angett ett antal exempel på god praxis för att förse kvinnor med de kunskaper som behövs och stärka deras förutsättningar att ge sig in i politiken i en miljö som är mer mångfacetterad och representativ.

Riktade åtgärder och initiativ: Bindande rättsliga eller frivilliga åtgärder som genomförs av politiska

partier har visat sig kunna öka kvinnors deltagande i beslutsfattandet. Ett bredare urval av riktade stimulansåtgärder, såsom offentliga diskussioner, medvetandehöjande och ökad insyn i förfaranden för rekrytering och karriärutveckling är också viktiga för att göra framsteg.

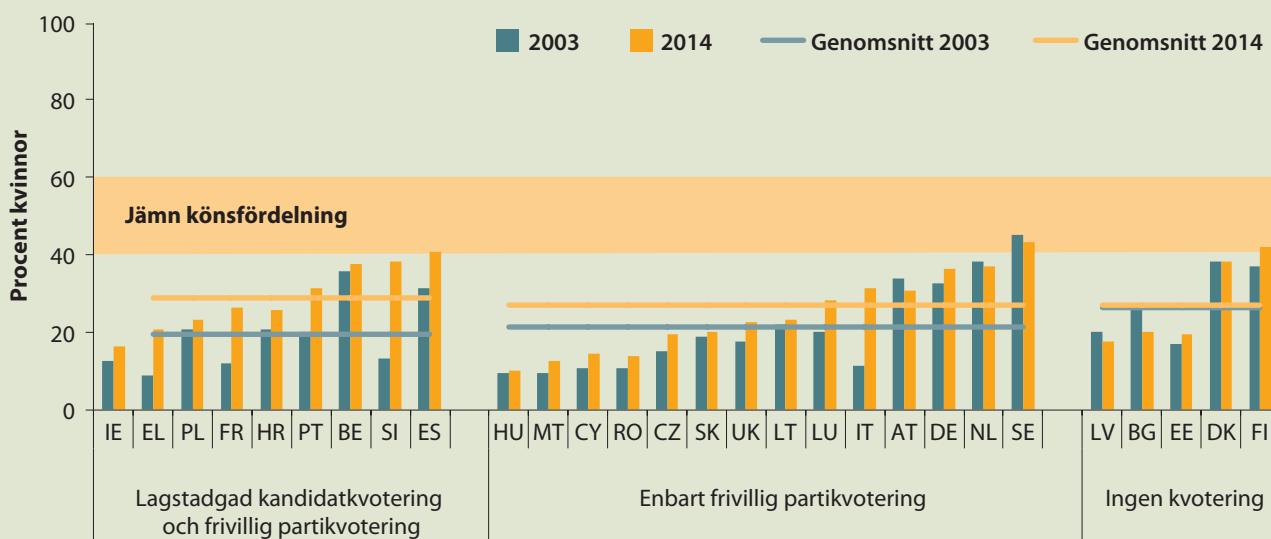
Regelbunden övervakning: Det är viktigt att följa utvecklingen och utvärdera vilka initiativ som är framgångsrika och vilka som inte är det. EIGE:s databas över könsstatistik (*Gender Statistics Database*) kan hjälpa till med övervakningen eftersom den ger tillgång till jämförbara könsuppdelade uppgifter från samtliga EU:s medlemsstater.

EIGE utarbetar regelbundet rapporter där olika områden av handlingsplanen från Peking granskas, enligt önskemål från ordförandeskapen i Europeiska unionens råd. Bland de senaste rapporterna finns följande:

- Gender equality in power and decision-making (Jämställdhet inom maktpositioner och beslutsfattande, 2016).
- Gender gap in pensions in the EU (Könsskillnader inom pensioner i EU, 2015).
- Gender equality and economic independence: part-time work and self-employment (Jämställdhet och ekonomiskt oberoende: deltidsarbete och egenföretagande, 2014).

Du hittar samtliga EIGE:s tidigare rapporter och publikationer om handlingsplanen från Peking på <http://eige.europa.eu/monitoring-the-bpfa>.

Figur 3 – Andelen kvinnor i regeringsställning inom EU-28 med avseende på typ av ministerpost 2003–2015

Engagera unga kvinnor: Om inte fler unga kvinnor ger sig in i politiken kommer kvinnors underrepresentation på valda befattningar att fortsätta. Mentorskap, fortbildning, offentliga kampanjer och yrkesnätverk kan spela en viktig roll för att uppmuntra fler kvinnor att kandidera och förbereda dem för en politisk karriär.

Könsmedvetna parlament

Parlament som skapar en stödjande arbetsmiljö för kvinnor, fri från trakasserier och diskriminerande rutiner, kan bidra till att fler kvinnor engagerar sig aktivt i politiken. EIGE utvecklar ett interaktivt internetbaserat verktyg för att hjälpa till att mäta "könsmedvetenheten"

Könsbalans: En acceptabel fördelning anses i regel vara 40/60.

Könsfördelningsindex: Ett numeriskt begrepp som ofta är detsamma som fördelningen 50/50.

Kritisk massa: När minst 30 procent kvinnor eller män är företrädare i beslutsfattande positioner.

Källa: EIGE:s Gender Equality Glossary and Thesaurus
<http://eige.europa.eu/rdc/thesaurus>

för en politisk institution. Verktöget undersöker ett antal nyckelkriterier, från valsysteem till arbetsförhållanden i parlamentet. Genom att undersöka de hinder kvinnor ställs inför som politiker i alla skeden av sin karriär kommer detta verktyg att hjälpa institutionerna att upptäcka diskriminerande rutiner och utveckla åtgärder för att ändra dem.

EU:s politiska prioriteringar

EU:s åtagande att främja jämställdhet mellan kvinnor och män i beslutsfattande stärks genom Europeiska kommissionens strategi för jämställdhet mellan kvinnor och män 2016–2019. Där anges främjandet av jämn könsfördelning i beslutsprocessen som ett av fem prioriterade åtgärdsområden. I dokumentet anges också åtgärder för insamlande och spridning av uppgifter om kvinnor och män i höga beslutsfattande ställningar, i nära samarbete med EIGE.

I Europeiska jämställdhetspaktens 2011–2020 bekräftas rådets engagemang för jämställdhet mellan kvinnor och män. Ett av paktens angivna syften är att "främja kvinnors makt i den politiska och ekonomiska sfären".

Europeiska jämställdhetsinstitutet

Europeiska jämställdhetsinstitutet (EIGE) är EU:s kunskapscentrum för jämställdhet. Europeiska jämställdhetsinstitutet stöder beslutsfattare och alla berörda institutioner i deras arbete för jämställdhet mellan kvinnor och män i Europa genom att tillhandahålla särskild sakkunskap samt jämförbara och tillförlitliga data om jämställdheten i Europa.

Mer information:

<http://eige.europa.eu>
facebook.com/eige.europa.eu
twitter.com/eurogender
youtube.com/eurogender
eige.sec@eige.europa.eu
+370 5 215 7444